សិលាចារឹកប្រាសាទប្រាំ ខេត្តក្រចេះ (K.1431)

សិលាចារឹកនេះ រកឃើញនៅបរិវេណប្រាសាទប្រាំ ភូមិកសាង ឃុំចង្ក្រង់ ស្រុកចិត្របុរី ខេត្តក្រចេះ និងបានយកមករក្សាទុកនៅវត្តកសាងនៅឆ្នាំ២០០៣។ ក្រោយមក នៅរវាងឆ្នាំ២០០៦ សិលាចារឹកនេះបានបាត់ពីវត្តកសាង រហូតមិនមានដំណឹងមកទល់បច្ចុប្បន្ន។ កាលពីថ្ងៃទី៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២ លោក **ហ៊ិន ឈុនតេង** បានសិក្សាផ្នែកអត្ថបទជាភាសាខ្មែរនៃសិលាចារឹកនេះម្តងរួចមកហើយ ដោយយោងទៅលើសំណៅផ្តិត ដែលគេកំពុងរក្សាទុកនៅមន្ទីរវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ខេត្តក្រចេះ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ផ្នែកអត្ថបទជាភាសាសំស្រ្កឹត លោកពុំទាន់បានសិក្សានៅឡើយ។ ហេតុដូច្នេះហើយ នៅក្នុងអត្ថបទនេះ យើងនឹងលើកយកផ្នែកភាសាសំស្រ្កឹតមកសិក្សា។

សិលាចារឹកនេះ ជាប្រភេទថ្មគោលមានចារឹកអក្សរសងខាង។ ផ្នែកទី១ ជាភាសាសំស្រ្កឹត មានចំនួន ២២ បន្ទាត់ និងផ្នែកទី២ជាភាសាខ្មែរមានចំនួន ១៨ បន្ទាត់។ ផ្នែកទី២ មានបញ្ជាក់កាលបរិច្ឆេទដាក់លាក់នៅមហាសករាជឆ្នាំ៦០៨ ត្រូវនឹងគ្រិស្តសករាជឆ្នាំ៦៨៦ ដែលរៀបរាប់អំពីព្រះរាជអាជ្ញារបស់ព្រះបាទស្រីជយវម៌្ម(ទី១)។ កាលបរិច្ឆេទនេះ ពិតជាមានសារសំខាន់ណាស់ ព្រោះវាផ្ទុយទៅនឹងការកំណត់កាលបរិច្ឆេទរបស់ប្រវត្តិវិទូមុនៗ ដែលកំណត់ថា ព្រះបាទស្រីជយវម៌្មទី១ ឡើងសោយរាជ្យនៅគ.ស.៦៥៧ ដល់ ៦៨១។

ចំពោះខ្លឹមសារជារួមនៃអត្ថបទជាភាសាសំស្រ្កឹត របស់សិលាចារឹកនេះ រៀបរាប់អំពី៖

- ស្លោកទី១ ពណ៌នាអំពីព្រះសិវ
- ស្លោកទី២ ពណ៌នាអំពីរាជវង្សព្រះមហាក្សត្រក្នុងត្រកូលសោមវង្ស
- ស្លោកទី៣ ពណ៌នាអំពីសេចក្តីព្យាយាម និងគុណធម៌របស់ព្រះមហាក្សត្រ
- ស្លោកទី៤ ពណ៌នាអំពីព្រះរាជអាជ្ញារបស់ព្រះមហាក្សត្រ ដើម្បីកសាងអាពមទីសក្ការបូជាព្រះមហេស្វរ
- ស្លោកទី៥ ទី៦ ពណ៌នាអំពីព្រះបាទគ្រីជយវម៌ទី១ និងគុណសម្បត្តិ និងរាជអាជ្ញា
- ស្លោកទី៧ ពណ៌នាអំពីដ្ឋានចន្ទ្រ

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគង់

- *ស្លោកទី៨ ទី៩ ពណ៌នាអំពីព្រះរាជអាជ្ញារបស់ព្រះមហាក្សត្រ*
- *ស្លោកទី១០ ពណ៌នាអំពីពាក្យបណ្តាសា*
- *ស្លោកទី១១ ពណ៌នាអំពីឆ្នាំចារឹក។*

អត្ថបទចារឹក និងសេចក្តីប្រែ

១. ជយតី ន្ទ្រាទិទេវាស្យ ក្រ្តិមាន្យជ្ជបតីគ្វរះ
ជិតស្វ្រាន្ងៃយ៉្យស្ស្បាធុ- តាប៉្បីតោកុវិយជ្វកិះ។

ប្រែថា៖ *ព្រះយជ្ជបតីគួរដ៏មានសិរីតែងតែឈ្នះ ទ្រង់ជាប្រមុខនៃពួកទេព្តាទាំងពួង មានព្រះឥន្ទ្រជាអាទិ៍ ទ្រង់បានឈ្នះហើយដោយអាជ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវ ប្រកបដោយសប្បុរសភាព ទ្រង់ត្រូវបានបូជាថ្វាយដោយពិធីបូជាយញ្ញទាំងឡាយជាច្រើនលើលោក។*

ជ្រុងទី១

១. ជយត្យជោភវោភូត- ភាវជោភគវាន្ធិភុះ
ប្រិភុវេកោន្តទុរ៉ោជ- មហិមាជគជីត្វរះ។

ប្រែថា៖ *(ព្រះសិវ)តែងតែឈ្នះ ទ្រង់ជាព្រះអជៈ ជាព្រះភព ជាព្រះភូតភាវនៈ ជាព្រះភគវ័តជាព្រះវិភូ ជាព្រះប្រភុ ជាសភាវៈដ៏មហិមាដែលយល់បានដោយកម្របំផុត និង ជាព្រះជគទីគ្វរៈ។*

២. អស្តិ សោមាន្វយឆកសិ សំបូណ្ណ៌ាន្ទបតីតកុះ
កុណាន្ត៌ុវីវ៉ោន្ទាម- កាមុជាហ្វាឧជោឧយះ។

ប្រែថា៖ *មានព្រះរាជាមួយព្រះអង្គជាកំពូលពូជដ៏សោមវង្ស ជាអាវុធដ៏ត្រជាក់លើអធិបតេយ្យភាពដែនដីដ៏បរិបូណ៌ មានគុណដ៏សន្ធឹកដូចមហាសាគរ ជាទីឧទ័យឡើងនៃភាពរីករាយដូចជាបណ្តុំនៃផ្កាឈូកស។*

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគង់

៣. គមិតាយោជនាធ្វាន- មិបុណា ភាហុវីយ៌្យតះ
ក្សេ្រ្ត្រកលិមលាលេប- ក្ឃ្យាលនាធិវន្ទ្វរតះ។

ប្រែថា៖ *ទ្រង់បានយាងធ្វើដំណើរទៅអស់ចម្ងាយនៃយោជន៍ ប្រកបដោយវិរិយភាពដ៏លើសលប់តាំងតែពីចម្ងាយ ព្រោះតែដើម្បីលាងជម្រះនូវការប្រលាក់ដ៏សៅហ្មងនៅក្នុងកលិយុគដោយពួកក្សត្រទាំងឡាយជាអាទិ៍។*

៤. [ជេ]ពោ៌ច្យុតមហោគាជា- ធ្យមរស្ថានជាមភិះ
គាលាត្រមៃះ បុរំ ភជា ត្រិវិម្តបមិភាគភោតិ។

ប្រែថា៖ *ព្រះរាជាទ្រង់បានបញ្ជាឱ្យគេកសាងនូវបុរី ដែលប្រៀបដូចនឹង**ត្រិវិម្តប*** *(គឺស្ថានសួគ៌) ព្រមទាំងសាលា និងអាស្រមទាំងឡាយ ដែលហាក់បីដូចជាអមរស្ថានដ៏មានជោគនៃព្រះមហេសូរជាអម្រឹតជាអាទិ៍។*

៥. ត្រីមានត្រីជយវម្ម៌ាតិ គព្រោបេន្ទ្របរាក្រមះ
ដ្ឋចោភូត្តមិភាជ្យាំគ- មស្តកន្យស្តតាសនះ។

ប្រែថា៖ *ព្រះរាជាអង្គនេះ មានព្រះនាមថា**ត្រីជយវម៌**ដ៏មានសិរី ទ្រង់ខ្លាំងក្លាប្រៀបបាននឹងស្តេចសក្រទេវេន្ទ្រាធិរាជ ទ្រង់មានព្រះរាជសាសន៍ (គឺព្រះរាជបញ្ជា) ត្រូវបានលើកទ្រលើសិរសាដោយពួកព្រះនរបតីទាំងឡាយដែលមាន**ភូមិរាជ្យាង្គ*** *(គឺដែនរាជ្យដែលប្រកបដោយអង្គ ៧ ឬ ៩ ប្រការ)។*

៦. តស្យាជ្ញយាសនាបុណ្យំ ធេវតាលាត្រមេមុយតិ
សំហាជិតំប្រែសិទ្ធន្តតិ យជ្ជូភិវិសុសវៃតះ។

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគង់

ប្រែថា៖ *ព្រោះព្រះរាជអាជ្ញារបស់ព្រះអង្គ ជារៀងរាល់ថ្ងៃបុណ្យណា[បានធ្វើ]ក្នុងអាស្រម និងសាលាទាំងឡាយនៃទេវាល័យហើយ បុណ្យនោះនឹងត្រូវបានសម្រេចផលដោយគ្មានការរាំងស្ទះ ដោយការបូជាយញ្ញទាំងឡាយ និងសម្បត្តិមកពីគ្រប់ទិសទី។*

៧. វិមុក្តបត្តនគ្រាមេ ជ្វានចន្ទ្រែនយជ្វនា
បុហ្វាគ្រមេជនំឧត្តមិ ក្សេត្រភ្ឫត្យគវាឌិយតិ។

ប្រែថា៖ *តាមរយៈលោកបូជាចារ្យជ្វានចន្ទ្រព្ធដ៏វិមុក្តបត្តនគ្រាម ទ្រព្យធនដែលត្រូវបាន ថ្វាយហើយក្នុងបុហ្វាស្រម គឺមានដីស្រែ ខ្ញុំបម្រើ និងគោទាំងឡាយជាអាទិ៍។*

៨. តត្រែតរំ ប្រធានត្ន យច្ចបុណ្យម្បមាគ្រិតមិ
អចាលិនិយមិត្យេហ ឆ្ឫចាជ្វាសវ៌ធាឆ្ឫកិះ។

ប្រែថា៖ *ទ្រព្យធនដទៃទៀតដែលប្រទានទុកក្នុងទីនេះក្តី ត្រូវបានការពារទុកដើម្បីចម្រើន បុណ្យ មិនត្រូវឱ្យពួកមនុស្សរុះរើក្នុងទីនេះឡើយ នេះគឺជាព្រះរាជអាជ្ញាឮដ៏គ្រប់សម័យកាល។*

៩. ត្រាទ្ធ្យយយុក្តាធាំ យោគិធាមត្រ សវ៌ធា
កុត្តិរាគ្រមសនិត្តា- ធ្យហាយ៌្យានិវលានិតះ។

ប្រែថា៖ *មិនត្រូវគ្រប់គ្រងផ្តាច់មុខ ឬលួច ឬយកទៅទីដទៃ ឬថាដុតបំផ្លាញនូវអាស្រម សម្រាប់ប្រើប្រាស់របស់**ព្រះយោគី**ទាំងឡាយដែលកំពុងចំណាយពេលក្នុងការបំពេញ**ព្រត**ក្នុងទីនេះគ្រប់ពេលទាំងពួងឡើយ។*

១០. ឆ្ឫចាជ្វាលដ្ឋិយឥកុ បិណ្ឌិតាស្តេ៍បិ ពោមតះ
គច្ឆន្តិ នរកានិប្រែត្យ- ភេវរានិនតេ បតាះ។

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគង់

ប្រែថា៖ *ជនទាំងឡាយណាល្មើសនូវព្រះរាជអាជ្ញាទោះបីត្រូវបានសរុបកាត់ក្តីពីទោសហើយក្តី ក៏បន្ទាប់ពីស្លាប់ទៅជនទាំងឡាយនោះរមែងទៅធ្លាក់កាន់នរកទាំងឡាយ ៧ ប្រភេទមាន* ***រៅរវ****ៈជាអាទិ៍។*

១១. --វេជាម្ពសហិតេ ឞរក្បេ្យតការត្សេរ
រចិតាប្រែឝម្ពលេខា តិម្ពន្ធ្វាភូតសំប្វាតិ។

ប្រែថា៖ *ក្នុងសកសំវច្ឆរៈទី៦០៨..... សិលាចារឹកទាំងឡាយត្រូវបានចារឹកចារ ឡើង(នេះ) សូមឱ្យតាំងនៅជរាបលោកវិនាស។*

ជារួមមក សិលាចារឹកប្រាសាទប្រាំ (K.1431) *បានផ្តល់ព័ត៌មានជាច្រើនអំពីគុណសម្បត្តិព្រះរាជអាជ្ញា និងព្រឹត្តិការណ៍ទូទៅនៅក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទស្រីជយវម៌្មទី១ នៅក្នុងមហាសករាជឆ្នាំ ៦០៨ ត្រូវនឹងគ្រិស្តសករាជឆ្នាំ៦៨៦ ដែលបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថារជ្ជកាលរបស់ទ្រង់មិនទាន់បញ្ចប់នៅឡើយទេនៅក្នុងគ.ស.៦៨១ ដូចដែលប្រវត្តិវិទូមុនៗបានស្នើឡើង។*

អរិយធម៌ខ្មែរ KHMER CIVILIZATION

រូបលេខ១៖ ប្រាសាទប្រាំ ស្រុកចិត្របុរី ខេត្តក្រចេះ

រូបលេខ២៖ ប្រាសាទប្រាំ ស្រុកចិត្របុរី ខេត្តក្រចេះ

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគន្ធ

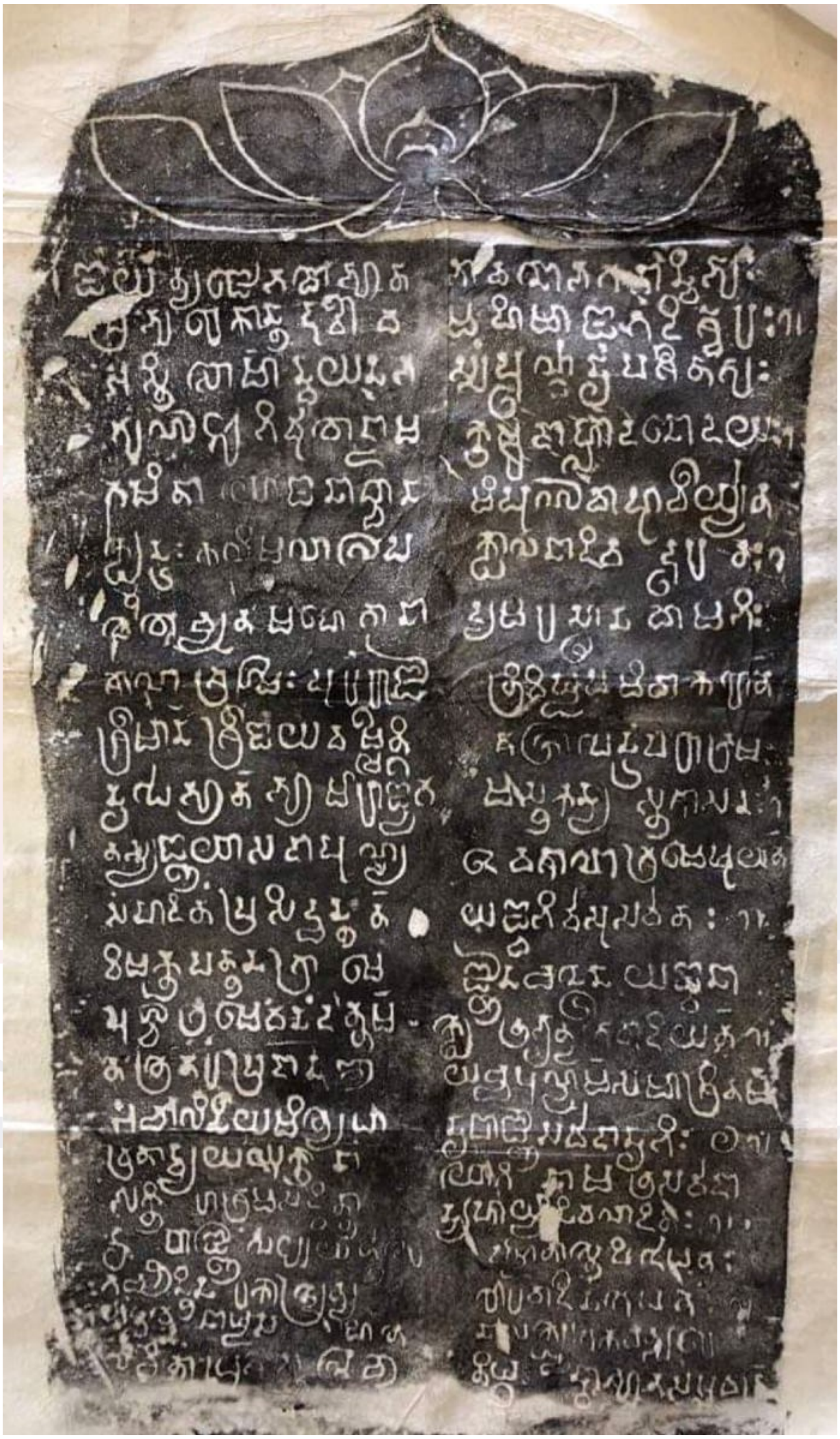

រូបលេខ៣៖ សំណៅផ្តិតសិលាចារឹកប្រាសាទប្រាំ ផ្នែកភាសាសំស្ក្រឹត
(ប្រភព៖ មិនស្គាល់ម្ចាស់សំណៅ តែរក្សាទុកមន្ទីរវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈខេត្តក្រចេះ)

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគង់

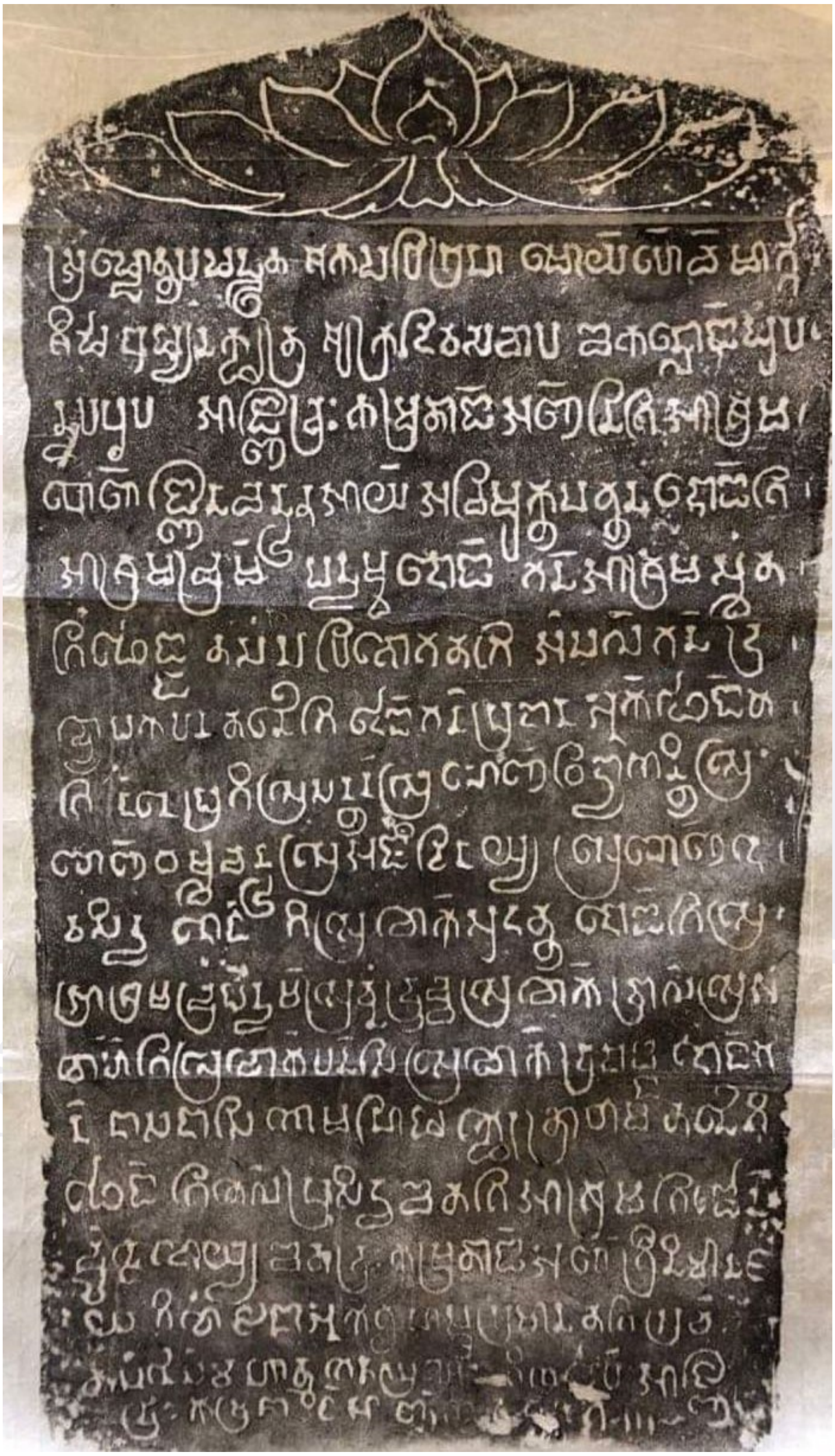

រូបលេខ២៤៖ សំណៅផ្តិតសិលាចារឹកប្រាសាទប្រាំ ផ្នែកភាសាខ្មែរ
(ប្រភព៖ មិនស្គាល់ម្ចាស់សំណៅ តែរក្សាទុកមន្ទីរវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈខេត្តក្រចេះ)

អត្ថបទដោយ៖ កំ វណ្ណារ៉ា និងព្រះតេជគុណ អេង សុគង់